Yerleşmelerin Etki Alanları

Cevap Anahtarı · Kısa Çözümler

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1. **1–b 2–c 3–a**
   Etkinin ulaştığı alanın büyüklüğüne göre sınıflandırılır.

2. **C) Mekânsal etki**
   Mekânsal etki; arazi kullanımı, nüfus hareketleri ve ekonomik faaliyetler yoluyla ortaya çıkar.

3. **B) Siyasi faktörler**
   Başkentler yasama, yürütme ve yargı organlarıyla diplomatik temsilcilikleri barındırır.

4. **D – Y – D – D**
   Fonksiyonlar değiştikçe etki alanları da daralabilir ya da genişleyebilir.

5. **A) Ekonomisinin yalnızca çevresindeki köylerle yapılan tarım ticaretine dayanması**
   Yakın çevreyle sınırlı tarım ticareti yerel etkili yerleşmelerin özelliğidir.

6. **Örnek: üniversiteler, bölge hastaneleri, spor tesisleri, fuar alanları, alışveriş merkezleri.**
   Çevre yerleşmelerden insan çeken hizmetler sosyal faktörlerdir.

7. **E) Megalopolis**
   Megalopolis birbirine kaynaşmış metropollerden oluşur.

8. **A) Büyük bir lojistik merkezi ve sanayi bölgesinin bulunması**
   Lojistik ve sanayi istihdam yaratır, çevre yerleşmelerin bu merkeze bağımlılığını artırır.

9. **Örnek: Hinterlant, bir merkezin (ör. limanın) ekonomik olarak hizmet verdiği ve mal akışı sağladığı art bölgedir. Bir limandan ihraç edilen ürünlerin üretildiği ve ithal malların dağıtıldığı iç bölgeler o limanın hinterlandını oluşturur.**
   Ekonomik hinterlant, merkezin etkilediği ve bağımlı kıldığı alandır.

10. **C) Bir kentin il merkezi olması nedeniyle çevre ilçelerin kamu hizmetleri için bu kente bağlanması**
    İdari statü, bağlı yerleşmelerin ve hizmet alanlarının kapsamını belirler.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 **E) P: yerel – R: bölgesel – S: küresel**
Hizmet çeşitliliği ve uluslararası işlevler arttıkça etki alanı genişler.

12 **D) 4 katına çıkar**
Yarıçap 60 km'den 120 km'ye (2 katına) çıkar; alan πr² olduğundan 2² = 4 katına çıkar.

13 **80 × 45 ÷ 60 = 60 km. Hız artınca aynı sürede daha uzak yerlere ulaşılır; kentin ticari, sosyal ve idari hizmetleri daha geniş alana yayılır, etki alanı genişler.**
Mesafe = hız × süre; erişim süresinin kısalması etki alanını genişletir.

14 **B) Y, üç yerleşme içinde en geniş etki alanına sahiptir.**
Y'nin çemberi en büyüktür; X ve Z, Y'nin çemberinin dışındadır.

15 **D – D – D – Y**
Etki alanı; konum, ulaşım, sosyal, kültürel, ekonomik, siyasi ve idari faktörlerin birlikte etkisiyle oluşur.

16 **C) Kültürel mirasın korunarak tanıtılması ve genel ağ üzerinden ürünlerinin geniş kitlelere pazarlanması**
Kültürel özellik ve dijital bağlantı, küçük yerleşmenin etkisini uzaklara taşır.

17 **Etki alanlarının sabit olmadığını, zaman içinde değiştiğini gösterir. Yeni ekonomik işlevler (serbest ticaret, finans, lojistik) kazanan bir yerleşme yerel ya da bölgesel düzeyden küresel bir odağa dönüşebilir.**
İşlev değişimi → etki alanı değişimi.

18 **D) Diplomatik temsilciliklerin bulunması – Kültürel faktör**
Diplomatik temsilcilikler siyasi faktör kapsamındadır.

19 **E) Ana ulaşım hatlarından uzak olması ve sunduğu hizmetlerin çeşitliliğinin az olması**
Erişimi zayıf ve işlevi sınırlı yerleşmeler yalnızca yakın çevresini etkiler.

20 **A) Nüfuslarının tamamı tarım ve hayvancılıkla geçinir.**
Bu kentlerde ekonomi ağırlıklı olarak sanayi ve hizmetlere dayanır.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 **D) II ve IV**
Ulaşım bağlantısının zayıflaması ve ekonomik işlev kaybı etki alanını daraltır; üniversite ve festival genişletir.

22 **B) Kuşağın tamamının seyrek nüfuslu, tarıma dayalı kırsal alanlardan oluşması**

Mavi Muz yoğun nüfuslu, kentleşmiş ve sanayi-hizmet ağırlıklı bir kuşaktır.

23 **Örnek: Marmara Denizi çevresi (İstanbul–Kocaeli–Bursa hattı). Gerekçeler: Birbirine yakın büyük kentlerin nüfusu ve yapılaşma alanları hızla büyüyerek birleşmektedir; sanayi, liman ve ulaşım (otoyol, köprü, demir yolu) bağlantıları bu kentleri işlevsel olarak bütünleştirmektedir.**

Yakın metropoller + yoğun nüfus + güçlü ulaşım ve ekonomik bütünleşme gerekçesi beklenir.

24 **D) Kentte alınan finansal kararların birçok ülkenin piyasalarını etkilemesi**

Küresel etki, sınırların ötesindeki ekonomik ve siyasi karar süreçlerine yön vermekle anlaşılır.

25 **D – Y – D – D**

Başkent olmayan kentler de (ör. New York, Şanghay, İstanbul) küresel etkili olabilir.

26 **C) Bir yerleşmenin etki alanı yalnızca nüfusla değil siyasi ve idari işlevlerle de belirlenir.**

Yasama, yürütme, yargı ve diplomasi işlevleri ülke ölçeğinde çekim yaratır.

27 **Örnek: İlimizde havalimanı ve otoyol bağlantısı var (ulaşım); çevre illerden öğrenci alan bir üniversite ve bölge hastanesi bulunuyor (sosyal); OSB çevre ilçelerden işçi çekiyor (ekonomik); il merkezi olduğu için ilçeler kamu hizmetlerinde merkeze bağlı (idari). Bu nedenle ilimiz bölgesel etkili bir yerleşmedir.**

Dört faktör de değerlendirilip ölçek gerekçelendirilmelidir.

28 **B) Kasabanın etki alanı her aşamada daralmıştır.**

Her gelişme etki alanını genişletmiştir.

29 **E) A'nın ticari ve ekonomik etki alanının B'den geniş olması**

Kavşak ve liman konumu erişimi, mal ve hizmet akışını artırarak etki alanını genişletir.

30 **A) Metropolün etki alanının banliyöleri ve çevre yerleşmeleri kapsayacak biçimde genişlemesi**

Günlük yolculuk bağları, çevre yerleşmelerin metropolün etki alanına girdiğini gösterir.